

I. Orodje za striženje.

Orodje za striženje se pri lesu ne more rabiti, ker je les preveč vlaknat in žilast, pač pa nam izvrstno služi pri obdelovanju kovine in tkanine.

Pri striženju treba djati kovino med dva dela orodja, ki se gibljeta jeden proti drugemu. Če je ostrina odprta črta, imenujemo orodje škarje; če je pa ostrina zaprta črta (krog, elipsa, četverokotnik i. t. d.) potem pravimo takemu orodju (preluknjevalno orodje (Lochwerkzeug).

Ostrine škarij stopajo polagoma v delo, pri drugi vrsti orodja pa prijemlje vsa ostrina na jedenkrat.

a) Škarje.

Škarje imajo dva brušena lista, katerima je kot ostrine 75—85°. Pri škarjah razločujemo različne vrste. Če se sučeta lista krog jedne same točke, kakor na pr. pri navadnih škarjah, katere rabimo za dom, potem jim pravimo ločne ali vzvodne škarje (Bogen- oder Hobelscheren), če se pa oba lista premočrtno in paralelno premikata, dobimo premočrtno ali paralelne škarje. Ker sta lista večinoma vprežena v poseben okvir, jim pravimo tudi okvirne škarje (Rahmenscheren).

Večje škarje goni mašina. Pri takih škarjah je spodnji list vedno pritrjen, za drugi list pa prijemlje stroj in ga goni gori in doli. V novejšem času je ostrina večinoma sestavljena iz posamičnih jeklenih ploč, katere moremo o priliki zamenjati z novimi, ne da bi bilo treba razdreti in prenoviti vso pripravo. Z močnimi vijaki so te ploče pritrjene na liste. Ker pa škarje s premočrtnimi listi vendar le preveč moči zahtevajo, zato naši mehaniki delajo rajše takozvane krožne ali cirkularne škarje, ki so tudi vsled tega jako rabljive, ker režejo neprestano. Pri teh škarjah nista lista premočrtna, temveč kolesu podobna, ki ima na obodu jednako ostrino, kakor navadne škarje. Premer jednega kolesa mora biti vsaj 50krat tako velik, kakor je debelina one pločevine, katero strižemo. Krožne škarje strižejo jako hitro. Če ima kolo 200 milimetrov v premeru in če se zavrti 40—50krat v jedni minuti, more v tem času odrezati do 47 metrov pločevine.

Pri okvirnih škarjah se giblje zgornji list v posebnem okviru, spodnji pa je pritrjen. Podobne so stopam v mlinu. Ko bi pritrjili spodaj na stopo nož, ob enem pa mu nasproti postavili horizontalno ostrino, dobili bi okvirne škarje. Sila, ki goni take škarje, mora biti precej velika in to tem bolj, ker izdelujejo lista od 600—2200 milimetrov dolga.

Pri škarjah za žice ali drat (Drahtscheren) se nahajata dve krožni ploskvi jedna tik druge, imajoči jednake luknje. Če vtaknem drat skozi luknje, potem pa jedno pločo zasučem, odstriže mi drat jako točno.

(Dalje sledi.)

Razstava v Plovdivu.

VIII.

Izmej zasebnih pavilijonov se z lepoto odlikuje paviljon Evlotija Georgjeva iz Karlova. V tem pavilijonu so izloženi volneni izdelki Georgjeve tovarne, ki so nekateri jako lepi. Vnanjost pavilijona dela vso čast državnemu arhitektu Majerju.

V tem pavilijonu se vsakdo lahko prepriča, kako lepo napreduje obrt v Bolgariji. Tega ne kažejo le izdelki gori omenjene tovarne, temveč tudi drugi izdelki karlovskega okrožja. Georgjev je namreč dovolil, da v njegovem pavilijonu razstavijo tudi drugi Karlovčani svoje izdelke. Njemu ni bilo le za to, da svetu pokaže svoje izdelke, temveč, da sploh povzdigne blaginjo in veljavo domačega kraja.

V tem okrožju pečajo se posebno s strojarijo in krznarstvom. Zato so pa razstavili celo vrsto raznih lepo izdelanih kunih, divjemačkinih, lesičjih, vidrinih in drugih kož in tudi že narejene kožuhe. Tudi so tukaj izloženi lepi zlatarski izdelki. V Karlovu je namreč razvita zlatarska obrt, kakor tudi v mnogih družih bolgarskih, zlasti pri dunavskih mestih. Potem so tukaj razni vrvice, čilimi, svilnati izdelki, kajti v tem okrožju pečajo se tudi s svilnarstvom, in lepe preproge. Sapotski in koloferski ženski samostan sta poslala razna lepa ženska ročna dela. Tem pleteninam, vezeninam se gledalci kar čudijo. Mnogo lepih stvarij, spadajočih v stroko ročnih del je razstavilo karlovske žensko društvo. Mej drugim je to društvo poslalo kaj lepo skrbno izdelano preprogo, ki se more prištevati najlepšim, kar se sploh kje izdeluje v tej stroki. Tudi lepi mizarski izdelki so v tem pavilijonu.

To okrožje je pa izložilo tudi mnoge kmetske in vrtnarske pridelke. Tako da obiskovalec razstave se lahko prepriča, na kako visoki stopinji je že posebno bolgarsko vrtnarstvo. Izložene so lepe cvetlice, grozdje, orehi i. t. d. Da celo karlovske mestno zastopstvo je preskrbelo poseben akvarij, v katerem se vidijo lepe postrvi, kakeršne se dobe v vodi okrog Karlova.

Da je razstava tega okrožja tako lepa, zahvaliti se je pred vsem omenjeni tovarni, ki je preskrbela poseben pavilijon in pa ženskemu društvu, ki se je posebno za razstavo prizadevalo.

Izmej tujih tvrdk, ki so se udeležile razstave, naj omenimo le ameriško tvrdko Singer, ki je v svojem pavilijonu razstavila mnogo jako lepih šivalnih strojev. Za to razstavo se Bolgari posebno zanimajo, kakor sploh za vse novejšje iznajdbe.

Obrtnijske raznoterosti.

Prevlečenje tkanine s svinčcem. Ni dolgo tega, kar so v Nemčiji iznašli način, kako se volnene in bombažne tkanine prevlečejo s svetlo svinčeno plastjo. Za to napravi iz cinka v prašek zmletega in jajčnega beljaka zmes in s to zmesjo s krtačo prevleci tkanino. Potem pomoči tkanino v raztopljino klorovega svinca, splakni jo v vodi in posuši na solnci. Če se taka tkanina zvalja z jeklenimi valjarji, dobi jako lepo

*